

POSTANOWIENIE

Dnia 13 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejcki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Dziergawka

SSN Stanisław Stankiewicz

w sprawie **M. S.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 13 listopada 2024 r.,

zażalenia skazanego na postanowienie Sądu Najwyższego

z dnia 14 sierpnia 2024 r., sygn. akt III KO 60/24

o odmowie przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania zakończonego
prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 14 grudnia 2018 r., sygn. akt II AKa 220/17,

zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 2 marca 2017 r., sygn. akt III K 183/14,

wobec jego oczywistej bezzasadności,

na podstawie art. 545 § 3 k.p.k. w zw. z art. 437 § 1 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł:

- 1. utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie;**
- 2. pozostawić bez rozpoznania wnioski skazanego o
wyznaczenie obrońcy z urzędu.**

Anna Dziergawka

Paweł Kołodziejcki

Stanisław Stankiewicz

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 14 sierpnia 2024 r., sygn. akt III KO 60/24, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia osobistego wniosku skazanego M. S. o wznowienie postępowania karnego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 14 grudnia 2018 r., sygn. akt II AKa 220/17, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 2 marca 2017 r., sygn. akt III K 183/14, wobec jego oczywistej bezzasadności.

W ustawowym terminie do złożenia środka odwoławczego skazany nadał do Sądu Najwyższego pismo zatytułowane „Wniosek o wznowienie postępowania...”, które na podstawie zarządzenia Przewodniczącego Wydziału II Izby Karej Sądu Najwyższego zostało potraktowane jako zażalenie na powyższą decyzję (k. 2). Wskazując na naruszenie przepisów art. 9 k.p.k. w zw. z art. 542 k.p.k., art. 440 k.p.k. oraz art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. podniósł w nim, że w toku prowadzonego postępowania Sąd Apelacyjny w Krakowie miał wiedzę, że wobec niego został wydany przez Sąd Okręgowy w Kielcach nieprawomocny wyrok w sprawie o sygn. akt III K 173/14, którym został skazany za inne oszustwa popełnione w tym samym czasie, co jego zdaniem stanowiło negatywną przesłankę procesową do prowadzenia postępowania w sprawie o sygn. akt II AKa 220/17.

Kolejno do przedmiotowej sprawy skarżący nadesłał pismo opatrzone nagłówkiem „Zażalenie na postanowienie z dnia 14 sierpnia 2024 r. w przedmiocie odmowy przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania wraz z zażaleniem na uzasadnienie w/w postanowienia”. W piśmie tym wskazał, że nie zgadza się z powyższym orzeczeniem Sądu Najwyższego, albowiem w jego ocenie wyrok skazujący W. Ś. jest nowym dowodem w sprawie wskazującym na niezawinioną niewypłacalność. Następnie kwestionował ustalenia faktyczne dokonane przez sądy orzekające w sprawie oraz przeprowadzone postępowanie dowodowe, ponownie poruszył kwestię cofnięcia wniosku o ściganie przez pokrzywdzoną spółdzielnię, a także wskazywał, iż pomijane są podnoszone przez niego okoliczności nierozpoznania wszystkich zarzutów apelacji. Ponadto stwierdził, że Sąd Najwyższy w zaskarżonym postanowieniu nie odniósł się do powoływanych przez niego nowych dowodów, którymi są postanowienie prokuratora Prokuratury

Rejonowej w Kielcach z dnia 26 kwietnia 2017 r., sygn. akt [...] oraz akt notarialny zawarty w grudniu 2012 r. Końcowo ponownie zakwestionował postępowanie dowodowe oraz wskazał, że Sąd Najwyższy nie dokonał w sposób właściwy analizy jego wniosku o wznowienie postępowania i kolejnych pism w sprawie.

Do przedmiotowej sprawy skazany przesłał szereg pism, które wpłynęły do Sądu Najwyższego w dniach:

- 5 września 2024 r. – wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu celem wniesienia zażalenia na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 sierpnia 2024 r., sygn. akt III KO 60/24,
- 9 września 2024 r. („wniosek o wznowienie postępowania”) – skazany rozszerzył swą argumentację, polemizując z ustaleniami faktycznymi oraz kwestionując przeprowadzone postępowanie dowodowe,
- 16 września 2024 r. („uzupełnienie zażalenia”) – skazany doprecyzował podnoszoną we wniosku kwestię jakości świadczonej na jego rzecz obrony, ponownie kwestionował ustalenia faktyczne i postępowanie dowodowe przed sądami obu instancji oraz zaznaczył, że Sąd Najwyższy zobowiązany był do „rzetelnego ustosunkowania się do każdego z wniosków powołanych we wniosku o wznowienie postępowania jak i wniosków dowodowych dosyłanych w kolejnych pismach”,
- 16 września 2024 r. („uzupełnienie zarzutów kasacji”) – dotyczyło innego postępowania.

Ponadto w dniu 8 listopada 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo A. S. , która przesłała „na prośbę M. S. ” płytę CD „w celu przeprowadzenia z niej dowodu”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie wniesione przez skazanego nie zasługiwało na uwzględnienie.

Instytucja wznowienia postępowania należy do kręgu nadzwyczajnych środków zaskarżenia, których procesowe uruchomienie może nastąpić wyłącznie na podstawie przesłanek ściśle określonych w ustawie i nie każde, nawet zaistniałe w rzeczywistości, uchybienie procesowe, będzie się w nie wpisywało. Katalog okoliczności otwierających drogę do wystąpienia przez stronę z wnioskiem o

wznowienie postępowania określają przepisy art. 540 k.p.k., art. 540a k.p.k., art. 540b k.p.k. Prawodawca nałożył na sąd wznowieniowy obowiązek kontrolowania wniosku z perspektywy tego, czy odwołuje się on do wskazanych wyżej podstaw wznowieniowych, już na pierwszym etapie. Przepis art. 545 § 3 k.p.k. stanowi bowiem, że sąd orzekając jednoosobowo, odmawia przyjęcia wniosku nie pochodzącego od osoby wymienionej w art. 545 § 2 k.p.k. (tj. prokuratora, adwokata, radcy prawnego albo radcy Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej), bez wzywania do usunięcia jego braków formalnych, jeżeli z treści wniosku, w szczególności odwołującego się do okoliczności, które były już rozpoznawane w postępowaniu o wznowienie postępowania, wynika jego oczywista bezzasadność. Ustawodawca w treści art. 545 § 3 k.p.k. wskazał tę okoliczność, która świadczy o oczywistej bezzasadności wniosku, lecz nie jest to katalog zamknięty, na co wskazuje użyte wyrażenie „w szczególności”. W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że oczywista bezzasadność wniosku ma miejsce także wtedy, gdy wniosek zostanie oparty na innych podstawach niż te, które określone zostały w przepisach rozdziału 56 Kodeksu postępowania karnego lub też żadna ze wskazanych we wniosku okoliczności nie będzie się mieściła w katalogu przesłanek zawartych w art. 540 k.p.k., art. 540a k.p.k. lub art. 540b k.p.k. (zob. m.in.: postanowienie SN z dnia 21 września 2023 r., III KZ 13/23; postanowienie SN z dnia 7 listopada 2023 r., III KO 86/23; postanowienie SN z dnia 4 lipca 2019 r., V KO 36/19).

W świetle powyższego, Sąd Najwyższy w zaskarżonym postanowieniu trafnie ustalił, iż skazany nie przedstawił żadnych argumentów, które mogłyby stanowić którąkolwiek z przesłanek do wznowienia postępowania. Z treści jego pism wynika, że nie akceptuje on zapadłych w sprawie orzeczeń, kwestionując w istocie zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, przebieg postępowania dowodowego, ocenę dowodów oraz przebieg postępowania apelacyjnego. Pamiętać należy, że postępowanie wznowieniowe nie służy prowadzeniu na nowo kontroli ustaleń i ocen prawnych dokonanych w toku zwykłego toku instancji, dlatego też wskazywane przez skazanego okoliczności nie mogły doprowadzić do wznowienia postępowania (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 8 lutego 2024 r., I KZ 56/23; postanowienie SN z dnia 17 lipca 2024 r., III KZ 16/24).

W zażaleniu M.S. twierdzi, że nie zgadza się z zaskarżonym orzeczeniem Sądu Najwyższego, albowiem w jego ocenie wyrok skazujący W. Ś. jest nowym dowodem w sprawie wskazującym na niezawinioną niewypłacalność. Choć skazany przedmiotowego wyroku nie załączył, a swego stanowiska bliżej nie uzasadnił, to sama kwestia wypłacalności była wielokrotnie i szeroko analizowana zarówno w postępowaniu przed sądami w zwykłym toku instancji, jak i przed Sądem Najwyższym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2020 r., sygn. akt IV KO 9/20; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2022 r., sygn. akt III KO 78/22). Dla pozytywnego rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o wznowienie na podstawie art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. konieczne jest spełnienie kumulatywnie dwóch przesłanek. Po pierwsze, proponowany dowód musi mieć cechy dowodu nowego, tj. nieznanego wcześniej stronie i sądom orzekającym w sprawie. Po drugie, jego treść z wysokim prawdopodobieństwem uprawniać winna do twierdzenia, że po wznowieniu postępowania zapadnie orzeczenie odmienne od poprzedniego (*vide m.in.* postanowienie SN z dnia 25 stycznia 2022 r., II KO 105/21). Takich zaś cech nie można przypisywać temu dowodowi oraz innym powoływanym przez skazanego, gdyż nie przekonują o możliwości zmiany prawomocnych ustaleń faktycznych w sprawie, w tym przede wszystkim tych dotyczących analizowanej uprzednio postaci zamiaru sprawczego.

Odnosząc się do podnoszonej w zażaleniu oraz złożonych pismach kwestii tożsamości czynu, a także obrony z urzędu wskazać należy, że okoliczności te stanowiły przedmiot rozpoznania w postępowaniu o wznowienie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2020 r., sygn. akt IV KO 9/20 oraz postanowienie z dnia 28 maja 2024 r., sygn. akt III KO 9/24 – dot. wniosku o wznowienie postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 14 czerwca 2021 r., sygn. akt II AKa 89/19, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 4 lipca 2018 r., sygn. akt III K 173/14). W zasadzie przesądza to o oczywistej bezzasadności wniosku w tym zakresie (art. 545 § 3 zd. pierwsze k.p.k.). Niezależnie od powyższego brak jest podstaw, aby skazania M. S. w sprawach III K 173/14 oraz III K 183/14 traktować jako skazania za ten sam czyn, co powinno prowadzić do umorzenia postępowania karnego w sprawie III K 183/14 z uwagi na *res iudicata*. Jak słusznie zauważył Sąd Najwyższy

w postanowieniu z dnia 28 maja 2024 r., sygn. akt III KO 9/24 „[porównanie treści wyroku w sprawie III K 183/14, a zatem opisu czynu przypisanego skazanemu M. S. oraz tego, kto był w tej sprawie pokrzywdzonym tym przestępstwem (likwidatorzy Spółdzielni [...] „W.” z siedzibą w K. „w likwidacji”), z czynem przypisanym skazanemu w sprawie III K 173/14 (pomocnictwo do przestępstwa oszustwa dokonywanego przez D. K. , przy posłużeniu się wekslami, co do których zarówno M. S. jak i D. K. mieli świadomość co do fikcyjności istnienia należności wekslowej oraz osoby remitenta, jako wierzyciela wekslowego) w sposób oczywisty wskazuje, że nie ma pomiędzy tymi czynami tożsamości wymaganej przy istnieniu przeszkody procesowej w postaci powagi rzeczy osądzonej”. Ponadto negatywna przesłanka procesowa z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. obejmuje sytuację, gdy postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone albo wcześniej wszczęte toczy się. Postępowanie w sprawie III K 173/14 zakończyło się prawomocnie później niż przedmiotowe postępowanie, a zatem również i z tego powodu nie mogło skutkować koniecznością umorzenia postępowania w sprawie III K 183/14. Jedynie na marginesie należy zauważyć, że zakaz równoległego prowadzenia postępowań karnych dotyczących tego samego przedmiotu procesu, w stosunku do tej samej osoby (*lis pendens*), podyktowany jest wyłącznie względami ekonomiki procesowej i ustaje z chwilą, gdy w jednym z tych postępowań zapadnie prawomocny wyrok kończący postępowanie w sprawie. Wówczas zaczyna funkcjonować negatywna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej (zob. wyrok SN z dnia 31 lipca 2024 r., I KK 233/24). Stąd też na obecnym etapie bez znaczenia pozostaje okoliczność czy Sąd Apelacyjny w Krakowie procedując w sprawie II AKa 220/17 miał wiedzę o nieprawomocnym skazaniu M. S. wyrokiem Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 4 lipca 2018 r., sygn. akt III K 173/14. Co zaś tyczy się kwestii ewentualnego cofnięcia wniosku o ściganie przez pokrzywdzoną spółdzielnię, to jak słusznie zauważył Sąd Najwyższy w zaskarżonym postanowieniu, nie miało to istotnego znaczenia w realiach niniejszej sprawy, albowiem przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. ścigane jest z oskarżenia publicznego (o ile nie zostało ono popełnione na szkodę osoby najbliższej).

Jeżeli chodzi o nieodniesienie się przez Sąd Najwyższy do powoływanych przez skazanego dowodów, którymi są postanowienie prokuratora Prokuratury Rejonowej w Kielcach z dnia 26 kwietnia 2017 r., sygn. akt [...] oraz akt notarialny zawarty w grudniu 2012 r. to wskazać należy, że chociaż Sąd Najwyższy w zaskarżonym postanowieniu nie wymienił osobno każdego z nich, to słusznie zaliczył je do „argumentów, które nie mogły stanowić którejkolwiek z przesłanek do wznowienia postępowania”. Z jednej strony oba wskazywane przez skazanego dowody nie mają charakteru *novum*, albowiem były mu znane jeszcze przez wydaniem prawomocnego orzeczenia w sprawie przed sądami powszechnymi. Powyższe wynika z faktu, że do powoływanego przez skazanego aktu notarialnego przystąpił on sam, natomiast odpis powoływanego postanowienia miał zostać mu doręczony (co wynika z zarządzenia zawartego na końcu postanowienia). Z drugiej zaś dowody te w żadnej mierze nie wskazują na wadliwość skazania M. S. .

Reasumując, na gruncie złożonego przez M. S. wniosku o wznowienie już *prima vista* jasny był brak okoliczności wskazujących na zmateriałizowanie się którejkolwiek z podstaw wznowieniowych wskazanych w rozdziale 56 k.p.k., co słusznie skutkowało jego uznaniem za oczywiście bezzasadny, a w konsekwencji odmową jego przyjęcia w trybie art. 545 § 3 k.p.k. Stanowiska tego w żadnym stopniu nie podważa argumentacja przedstawiona w zażaleniu i kolejnych pismach skarżącego.

Na koniec wskazać należy, że wniosek skazanego o wyznaczenie obrońcy z urzędu w postępowaniu zażaleniowym nie zasługiwał na uwzględnienie, ponieważ w tej fazie postępowania nie obowiązuje przymus adwokacki (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 21 grudnia 2023 r., I KZ 53/23). Ponadto, wyznaczenie obrońcy w celu sporządzenia zażalenia byłoby niejako zaprzeczeniem celu instytucji z art. 545 § 3 k.p.k., gdyż stwarza ona możliwość odmowy przyjęcia wniosku o wznowienie bez konieczności uzupełniania jego braków formalnych, czyli też bez konieczności wyznaczania obrońcy z urzędu wówczas, gdy z wniosku skazanego w sposób oczywisty wynika brak podstaw do wznowienia postępowania (zob. postanowienie SN z dnia 12 marca 2021 r., I KZ 7/21).

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[J.J.]

[ał]

Anna Dziergawka

Paweł Kołodziejski

Stanisław Stankiewicz